

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Krøns herod

Emne: Helsing, jakter og åkferd

Bygdelag:

Oppskr. av: Truls G. Gjæver

Gard: Gjæver

(adresse): pt. Flakkum, Vikersund

G.nr. 221 Br.nr. 1-2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Det måges høysle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Helsingar, jakter og åkferd.

1. Forutan å kjenne på og nei kjenne det egge uttrykket med ei høysle, med ^{det} var nå min individuelt. For meg er nikk med høyslet, og nei ned i skrittige høysle kanda med ^{ikke} røy samfundet vil på høyslet.
2. For i hende herte ikke gjerdet for kross andre når dei måket i håndogelaget, men nå vert det ålment bruket.
3. Naturen ferk regel for hvem som skulde hende fjerde, når naturen måket, var det ikke; men det var nå gjerne sa, at småfalk fjerde sat til hatten.
4. Det var da gjerne "å hatte for sint", når dei herte på kjende, både mann og kvinne. Børne var nå herte i hende, utan at naka kunne varke satte.
5. For i hende var det ulike herte måtar når det galle presten, embetsfalk, skrittige, graner eller framande.
Når dei måtte presten eller andre som stod høysle på trangeligen, sat dei herte eller hatten og herte den under ^{aggen} tunda omstule vare. Det var fjerde om fjerde Mae da

han var prest; Høvdhøvd. Han måtte ein gang Ludes Dyge bakken, eller Djus under namnet, "Karus makren". Han herte på prestem, men han ikkje og seg kura. Mac or la: "Ter du ikke og dig Luen for prestem!" Karus makren svarer: "Er det de mykje om å gjera, kan eg gjerna kretse og meg kanga av."

Husmannen stod gjerne med kura under armen når han kula med husbanden. Men det gjaldt nå meir på slorgardane.

- Nå er det nå hert aleitt med det, men like til det omkring 50-60 år sea var det deins som brukte den gamle skikken
6. At dei herte kura eller hatten under armen tydde på, at dei stod under i havet.
 7. Sam får nemnd var det sjelden dei herte på i grunnlaget til kranlage, men når dei var hjelpeløst, ved kjarkje eller gjerte, herte, handherte dei på kranandre.
 8. Når dei kom på viking, handherte dei skott på kranandre, høde når dei kom og vorte. Hvo nokon og barna var til stades, vark også dei herte på.
 9. Vanly Klappa ikkje folk kranandre på skole, men det kunde da vera dei som gjerte det for å utlyse stytje glede og vennskap.
 10. For ikkje herte om at nokon tok ut seg hatten, eller at brinnerne gjerte naka eller når dei herte kjarkje klakkene. men dei stona gjerne opp og herte på klakkeringingva.
- Sam smågut - for omkring 60 år sea - la eg merkje til, at Karane, når dei kom ein i kjarkje og sette seg i skolen, tok hatten og herte for andletet og bejgde seg med mat henken. Dikueins herte dei hatten på same

2785

måls när paraden kasta järn på kista under
grosford.

11. När falk måkko lufard eller brude-
lylgi, slana dei opp, skot skille y lek
at eig hura meda ferdta song fardi.

12. Her ikkje høik falk snakke om, at dei
får i heda herte på dyr eller vire hing.

13. Gamarn" eller marvi" var ikkje brukta
i eldre tid. Det er fjernt kame i bruk
for en. 20 år kla.

Når dei måkett var den vanlige hel-
ing, gudag, "güefla" y "gukuel".

Herte ungang ei gamal tjerning kol
ein helse "gamatt" til ein tjerning.

14. Det var ikkje eit om usamoly, om
ein brukar "gamarn" til dei ymas tiden
på dagen. Det var no vanly brukta.

15. Dei hørar da tjern "gamarn" ogjien.

16. Sam nund, vint "gamarn" brukta dageret
nundt.

17. Ein brukta ikkje å helon nos arda
"Gud fred", "signe arkeid" eller annen
signing.

18. Det var en heller inga svar på det.

19. Om tjern helon på verken i huset
nbi på kumb eller bramnen, sat
han oppatt hkinga når han kom inn
til dei andre.

Det vanlyge var å takke for eit" til
kjende, men vanlyge hking til framande,
helst "gudag".

20. Når ein ville kala nos husfaren å-
leim, or han tjern: "Får je kala mi de"
ly or tjern dei sek, eller inn i eit anna
kam.

- 21. Får i hida banka ein aldri þó dæra
nær ein girtu inn. Det s' f'gret far ein
a. 20 ár sea at det vark vanlyg.
- 22. Nær ein knattar þó dæra, vark det
sagt her sam andre slædi: "Kam inn".
- 23. Nær ein Kam inn, vark han aláandi
ud dæra til dei hal han sitla.
"Þei ætli fram ein atal y or: "Þú færst
dú fær sitla."
- 24. Mauge or dei gamle lak hvern sikta
þá meða dei ortt y praba, held dei
sam huddi i grunnilegk; men vark
dei heldi til bars, lats dei ha or, y
dei ætli ha f'gret þó nær dei girtu.
- 25. Utjendi lak yfirne or seg hatten nær
Kam inn, y vark aláandi vs dæra
til dei vark held sitla.
- 26. Fakiþfalt vark held beru oru ved
dæra, y dei villo da vela há dei var
ifra y det arend dei holdi.
- 27. Nær held framandi Kam til gards, held
de seg naka til bars, villo yfirne háre litt
am han, y þvar han var ifra. Húnne
han gi þros, sam sitna am at han var
ein helru mann, vark han elst mes
sam ein gjest.
- 28. Nær ein vark sæta þó kjákonut, húnne
det nah hendi, at hvernara gjardi ein
væir með fakiþella oru alabressen, for
á þrosu at den var ein.
- 29. Nær gjtetur Kam, var det helcing,
y dei vark or ein heldne i hestaborn,
y þraben girtu til i beggum mes
am vax y vind.
- 30. Vid kvarkleypu vitjungar vark det

- sagð: „Ja, farvel, la,“ og lei andru sa „farvel“.
31. a) Þad leugur orskil varð þat þad „villeva“
 og gjornesagð: „Þú fær leva sa vil,“ og þau andru
 svara: „Þú lí' samne.“
- b) Var þat þadly ríttí gang, var þat gjornu
 meir ítt ríttí alvar, kóli í stemme og álfar
 þa þa þad „villeva“
32. Þat var íttí ríttí gang og þau þraunau
 þat orskil; þa var þa þa blágu þat þat og þat
 varð íttí þa þa þa „god þane“.
33. Men og þvinnu þa þa aldr þraunau þa
 þa þa og þa; þa þa þa þa þa þraunau
 þa þa þa þa; þa þa þa þa þa þa.
34. Fstodun þa þa, þraun þa þa „muss“.
35. Þa íttí þat ulla aldr þa þa þa þa
 þa þa ulla framandi þa þa þa.
36. Þa íttí ulla aldr þa þa þa þa þa
 þa þa þa þa þa þa.
37. Þa íttí þa þa þa þa þa þa, þa
 þa þa þa þa þa.
38. Þa þa þa þa þa þa: „þa þa þa
 þa þa þa þa.“
39. Þa þa þa þa þa þa þa þa
 þa þa þa þa, og þa þa þa, á
 þa þa þa“ ulla „á þa þa þa.“
40. Þa þa þa og þa, ulla andru þa þa þa,
 þa þa þa þa.
41. Þa þa þa þa þa „á þa þa þa“
 þa þa þa. Þa þa þa í þa þa og
 þa, at þa „á þa þa“. Men þa þa þa
 at þa þa þa. Þat var ein þa þa
 þa í ulla þa. Þa þa þa þa aldr
 meir þa.
42. Þat var íttí ríttí millam þa þa
 á þa „gackjike“. Meir þa þa þa þa.

2545

43. Det var hekk nullam barn y fardre,
hekk fardre eller serleg godt kjend, at
det gikk for seg.

44. "Utkjøpet" til lütte "vark jammal brukk
i handelspråket. Niv ein kjipke ein hekk eller
Niv en heljeren." Til lütte om hekk, eller kjipke.

45. Det var ikkje vanly i eldre tid å seje
"god jul", "godt nytt", det er Kame på i
einars tid.

Vid bearnfædel, brulosing eller brudlaup
vark ikkje omka aers engl.

Dei utkjøpte ein omhuig om goder.
Barnsølvkrinna fekk namnengnant, den til-
kamme ei sølvskjei, eller ein annan heig;
i brudlaup hadde de om seg "reudeng". Det
var matvarer, om emær, hekkling y
kaker.

Dei bruloste fekk ingen goder.

46. Dei gamle villo ikkje vere sine falden
i ord. Men dei la andletek i alvor-
lege falden, snakka omky y fardikig,
om eit earg motig lanefall.

Sam emag ut seg y ei Kane, om,
da ha dem inn, giut bart at kær,
heigke seg y los ei bær inni seg.

47. Dei takka på vanly måte, utan
noka annan sermoni.

48. Det var ikkje skikk å lakke jar
seg på segne or den artitne, thvine
eller ned gravn.

Sam aftokt vark grovula halde
på himekaden, og det var de flukt
med mat y drikk, når ferda var
Kamen til bars. Så det vark iuga
sargelag. Det vanka ål y beure-

7475

vin, og stemningen var velvillig og vennlig, og det ble ut på kvelden.

Der ble am manganen holdt vare lavet og skilt, var det ni slakt og gje-man, og man kunne afte p[er]e folk seje eller ei slakt lag, og det holdt hatt det, nikkig mora der.

Det kunne vel gi gl[æ]de til den eller den ordline ei mark akund, men slakt ett var det like partande, og det er farleugh slakt med det. Men imidlertid for en 50 år sen var det vanlig.

49. Ein kunne syne vauvgetrol til ein - Kran på ymas måtar, t. d. snu, ryggen til og leet ikkje høve eller løy og ein kra han en eller meinte, og ellers ikkje han på alle måtar.

50. I Kriegerord er folk "du" til alle, både fader og søn, prest og embetsfolk.

Na er "De" brukt til fremmede, men slakt ett blei "du" med trøst og sa nabidags.

51. Ein seier ikkje "han eller ho" i bolar for "du" eller "De" til nakkari.